

Temel Bilgisayar Kullanımı Derslerinde Öğretici Tutumunun Öğrenmeye Etkisi

Mustafa Büyükata, Yusuf Pandır ve Sait Yılmaz

Erciyes Üniversitesi, Yozgat Fen Edebiyat Fakültesi, 66100 Yozgat

Özet

Bu bildiride öğretmenin sınıf içi tutumunun Temel Bilgisayar Kullanımı (TBK) derslerinde öğrenmeye etkisi üzerinde durulacaktır. Öğretmenin öğrencileriyle ilişkilerini değerlendirmede kullanabilmesi için önerilen sorulardan yararlanılarak hazırlanan bir anket, Yozgat Fen Edebiyat Fakültesi'nde TBK derslerini alan öğrencilerden oluşan bir gruba uygulandı. Öğretici tutumunun öğrenmeye etkisi araştırıldı. Gözlenen sonuçlar sunulacak ve varılan öneriler tartışılacaktır.

1. Giriş

Toplumsal değişim ve dönüşüm süreçlerinin hızla yaşandığı günümüzde insanlık kendisini bir anda bilişim dünyasının içinde buldu. Bu yeni toplum biçiminin gereklilikleri ise kendisini sürekli yenilemekte ve canlılığını artırarak korumaktadır. Sosyal ve kültürel yapıda ortaya çıkan farklılıklardan günlük hayatın pek çok ayrıntısına varıncaya kadar etkilenmeyen hiçbir alan kalmamış gibidir. Son yıllarda da artan bir biçimde kolektif bilgi birikiminin oluştuğu görülmektedir [1]. Bu hareketli dünyada bireylerin sürekli eğitim içerisinde kendi birikimlerini gözden geçirmeleri gerekmektedir.

Eğitim ve teknoloji insan yaşamının daha etkin hale getirilmesinde önemli rolü olan iki ögedir. Hayatında hiç bilgisayar görmemiş bir kişi okulda bu teknolojiyle tanışma fırsatı bulur. İlk kez karşılaştığı bu bilgisayar onun için daha öncesinde önüne çıkmamış yepyeni bir dünya demektir. Bilgisayarlar; eğitim çağındaki insanların niteliğini olumlu yönde etkileyecek, daha verimli öğrenmeye yardımcı olacak, öğrencilerin derslerde dikkatini, üretkenliği, başarıyı artıran ve dersleri ilginç yapan araçlardır. Bilgisayar Destekli Eğitimde (BDE) çeşitli yöntemler kullanılarak bilgisayar teknolojisi öğrencilerin karşısına getirilmektedir. Bilgisayar okuryazarlığının ilk öğretimi Temel Bilgisayar Kullanımının kazandırılması amacıyla verilen derslerde sağlanmaktadır. Bilgisayar derslerinin verildiği laboratuvarlar ne tek başına sınıf ortamında verilen derslere ne de diğer Fizik, Kimya deneyleri gibi uygulamaların yapıldığı laboratuvar ortamlarına benzememektedir. Bilgisayar laboratuvarları göz önüne alındığında teknolojinin yanı sıra öğretmenin tutumu da öğrenmeye etki eden faktörlerin başında gelir. Sınıf içinde öğretmenin öğrenciye olan tutum ve davranışları başarıya doğrudan etki etmektedir.

Bilgisayarlara dayalı bir eğitim ortamında, bilgisayarların yerinde ve etkili olarak kullanıldığı durumlarda öğrenme ve öğretme sürecinin daha zengin olduğu bir gerçektir. Bilgisayarlı eğitimde; donanım, yazılım, öğrenci ve öğretici sistemin ayrılmaz bir parçasıdır. Bilgi çağında öğrencilere büyük görevler düşmektedir. Bu nedenle öğrencilerin daha kolay

öğrenebilmeleri için öğreticinin kendisini çağımıza uygun bilimsel çalışmaların ışığı altında yetiştirmesi ve geliştirmesi önemlidir. Bu geliştirme kendisini yenilemenin yanında öğretme teknikleri açısından da kendisini sürekli gözden geçirmeyi içermektedir. Kendi tutum ve davranışlarının öğrenci motivasyonu ve buna bağlı doğru kavrama (yada öğrenme) açısından öneminin farkında olunmalıdır.

Bu çalışmada öğretmenin sınıf içi tutumunun Temel Bilgisayar Kullanımı (TBK) derslerinde öğrenmeye etkisi araştırıldı. Öğretmenin öğrencileriyle ilişkilerini değerlendirmede kullanabilmesi için önerilen sorulardan [2,3] yararlanılarak hazırlanan bir anket, Yozgat Fen Edebiyat Fakültesi'nde TBK derslerini alan öğrencilerden oluşan bir gruba uygulandı. Uygulanan bu anketle öğretici (öğretmen) davranışlarındaki eksiklikleri görebilir, aynı zamanda dersin nasıl daha kolay öğretilbileceğine ve çekici hale getirilebileceğine dair bilgi edinebilir. Gözlenen sonuçlar sunulacak ve varılan öneriler tartışılacaktır.

2. Yöntem ve Hedef Kitle

Bu araştırma Erciyes Üniversitesi Yozgat Fen Edebiyat Fakültesi'nde yapıldı. Biyoloji (1.sınıf), Kimya (2. sınıf) ve Tarih Bölümü (2. sınıf) öğrencilerine uygulandı. Örneklem olarak belirtilen evrenden rasgele 61 öğrenci ankete katılmıştır. Öğrenci sayılarının bölümlere göre dağılımları Tablo.1'de verilmiştir. Seçilen öğrencilerin % 56'sı erkek, % 44'ü kızdır. Yeni kurulan üniversiteleri tercih eden öğrencilerin çoğunlukla kırsal kesimden ve bilişim teknolojileri açısından yeterli olmayan bölgelerden geldikleri görülmektedir. Hemen hemen hepsi bilgisayar okur yazarlığını TBK derslerinde öğrenmektedirler.

Tablo 1. Ankete katılan öğrencilerin bölümlere göre sayıları

Tarih	25
Biyoloji	19
Kimya	17
<i>Toplam</i>	<i>61</i>

Öğretici tutumuna ilişkin 20 sorudan oluşan yaklaşık 15-20 dakikalık bir anket formu hazırlandı. Final sınavlarından önce ve dönemin son haftasında derse katılan öğrencilere uygulandı. Sorulan soruları ve bulguları içeren bilgiler Tablo.2'de sunulmuştur. Sorular öğretmenin dersle ilgili olarak öğrencilerle ilişkilerindeki tutum ve davranışlarının nasıl algılandığını görmeyi tespit edecek niteliktedir. Geri besleme özelliği taşımaktadır. Öğretmenin kendini gözden geçirebilme ve öğrenmeyi doğrudan etkileyen davranışlarını olumlu yönde geliştirebilme şansı bulur. Sorulara verilecek cevapların üç seçenekli olması (her zaman, ara sıra, hiç) ise iyi, orta ve zayıf anlamlarına gelmektedir. Yapılan bu alan araştırması sonucunda TBK derslerinde öğretici davranışının öğrenmeye etkileri devam eden bölümde değerlendirilecektir.

3. Bulgular ve Tartışma

Bütün bölümlerden alınan sonuçlar yüzde oranlarıyla birlikte toplu olarak Tablo.2'de görülmektedir. Verilen bütün cevaplar üzerinden genel durum dikkate alındığında %54 her zaman, %41 ara sıra ve %5'te hiçbir zaman (Şekil.1) oranları gözlenmiştir. Çoğunlukla tutum ve davranış açısından öğrencilerin öğretmeni iyi bulmaları sevindirici olmakla birlikte %5'lik

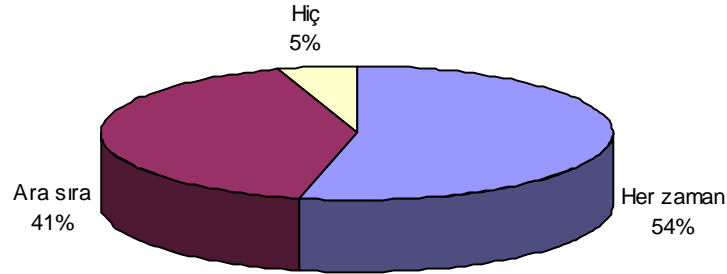
başarısızlığın giderilmesi ve %41’lik orta düzeyin de iyileştirilmesi faydalı olacaktır. Sınıfın her yerinde dolaşma konusunda en başarılı olduğu gözükmektedir. Yine tablo incelendiğinde öğrencileri selamlama, dostça ilişki ve uyum konularında başarısız bulan öğrenciye rastlanmamıştır. Bu anket sonuçlarından hareketle öğreticinin öğrenciye karşı eşgüdüm içerisinde, dostça ve açık davrandığı söylenebilir. Özellikle başarısızlık (hiç diyenlerin bulunduğu) oranlarına ilişkin maddeler üzerinde kritik yapmak faydalı olacaktır. Sözel olmayan destek sağlama konusunda %18 oranında başarısız olduğu belirtilmektedir. Bu konuda iyi bulan öğrenci oranı sadece %21’dir. Dolayısıyla bu noktada daha olumlu tavır alınmasının gerekliliği düşünülebilir.

Tablo 2. Anket sonuçları

Sorular	TOPLAM			ORANLAR (%)		
	Her zaman	Ara sıra	Hiç	Her zaman	Ara Sıra	Hiç
Öğretmen öğrencilerin hepsini selamlıyor mu?	31	30	0	51	49	0
Görüşlerinizi kabul ediyor mu?	11	45	5	18	74	8
Ödüllendiriyor, cesaretlendiriyor mu?	22	34	6	36	56	10
Destek oluyor mu?	34	25	2	56	41	3
Saygılı davranıyor mu?	36	22	1	59	36	2
Sözel olmayan destek sağlıyor mu?	13	28	11	21	46	18
Dostça ilişki ve uyum gösteriyor mu?	42	19	0	69	31	0
İşbirliği ve yardımlaşmalarınıza izin veriyor mu?	41	18	2	67	30	3
İstenmeyen öğrenci davranışlarında herkese adil davranıyor mu?	41	16	3	67	26	5
Olumlu davranışlarınızı beğendiğini belli ediyor mu?	38	18	5	62	30	8
Çalışma ve dikkatlerinizi izliyor mu?	41	19	1	67	31	2
Katılıma ve sorumluluk almaya cesaretlendiriyor mu?	27	28	5	44	46	8
Sınıfın her yerinde dolaşılıyor mu?	52	10	0	85	16	0
Ödevlerinizi anlayıp anlamadığınızı denetliyor mu?	39	20	1	64	33	2
Davranış ve konuşmalarınızı izliyor mu?	22	36	1	36	59	2
Herkesin sorusunu cevaplandırıyor mu?	37	23	1	61	38	2
Sorunlarla, diğerlerini rahatsız etmeden ilgileniyor mu?	37	23	1	61	38	2
Ders dışında yardım isteğinizi karşılıyor mu?	32	24	3	52	39	5
Gerektiğinde sınıftan çıkma izni veriyor mu?	29	29	4	48	48	7
Her öğrenciyi tanıyor mu?	14	39	4	23	64	7

Öğrenciler, “Görüşlerinizi kabul ediyor mu? Ödüllendiriyor, cesaretlendiriyor mu? Sözel olmayan destek sağlıyor mu? Katılıma ve sorumluluk almaya cesaretlendiriyor mu? Davranış ve konuşmalarınızı izliyor mu? Her öğrenciyi tanıyor mu?” sorularına verdikleri cevaplarda çoğunlukla öğretmeni orta düzeyde görmekteler. Bu sorulara verilen tepkilerden öğrencileri motive edici çabaların artırılmasının faydalı olacağı anlaşılmaktadır. Öğrencilerin derse katılımları ve cesaretlendirilmeleri üzerinde daha fazla durulduğu takdirde başarının daha da artacağı hususuna dikkat edilmelidir. Yozgat Fen Edebiyat Fakültesine gelen

öğrencilerin büyük bir çoğunluğu büyük şehirlerden gelmediği için daha çekingen ve medeni cesaretleri yüksek değildir. Dolayısıyla bilgisayarla ilk defa karşılaşan öğrenci bilgisayara korkarak yaklaşmaktadır. Tabii ki bu da öğrenimi olumsuz etkilemektedir. İçinde taşıdığı küçük korkuların giderilmesi de bir paranoyaya dönüşmesi de tamamen öğreticiye bağlıdır.

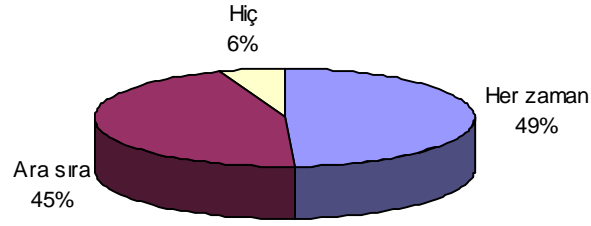
Şekil 1. Anket sonuçlarının genel oranları

Bilgisayarın kendisinin başlı başına ortaya koyduğu yabancılığın yanında, kullanılan yazılımlara ve bu teknolojiye ait kavramlara karşı da öğrenci yabancılık çekmektedir. Bilgisayarın ilk açılışından (masaüstünden) kullanılan uygulama programlarına (word, excel, gibi) ve işletim sistemlerinde önüne çıkan pencere ve araç çubuklarına varıncaya kadar bütün ortamlarda karşılaşılan deyimler yenidir. Dosyanın açılması, kapatılması, kaydedilmesi gibi basit terimler dahi öğrenci için daha önceden bildiği anlamların dışında yeni manalar taşımaktadır. Sanal ve soyut olan bir ortamla yüz yüzedir. Uygulama çalışmalarının sürekliliğiyle görsel bir gerçeklik kazanılmaktadır. Bu yolla da öğrenme gerçekleşmektedir. Bilişim dünyasının terminolojisine de uzak olan öğrencilerin kitap ve dergilerle bu sektöre ait ortak bir dile sahip olabilmeleri TBK derslerinde belli oranda kazandırılmaktadır. Temel bir nosyona sahip olmaları sağlanmaktadır. Bu noktada da öğreticinin rolü son derece önemli olmaktadır. Ders dışı materyal ve etkinliklerle zenginleştirilmiş olan bir öğretim dönemi son derece verimli olacaktır.

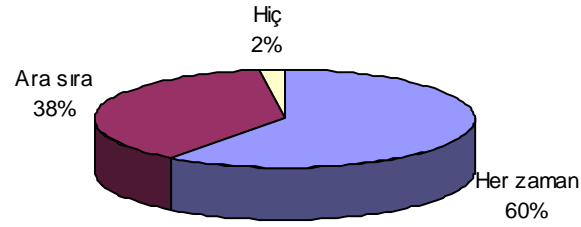
Olumlu davranışların ödüllendirilmesinin artırılması ve öğrenciyi daha fazla tanıma yoluna gidilmesi başarıyı artırıcı etken olarak yine bu ankette karşımıza çıkmaktadır. Öğretici, öğrencilerin davranışlarını anlama ve yönlendirme yollarını geliştirmelerine yardımcı olmak zorunluluğunu hissetmelidir. Öğretici sınıf kararlarını alırken, kalite ve sürekliliği sağlamaya yönelik olmalıdır. Bu nedenle öğrenci merkezli bir yönetim oluşturulması iyi olacaktır.

Şekil.2'de Biyoloji, Kimya ve Tarih bölümleri için gösterilen grafikler incelendiğinde genel eğilim farklılık göstermemektedir. Bütün bölümlerde öğretmen tutumunun iyi olduğu ortaya çıkarken bu oran Tarih bölümünde %49 ile en düşük gözükmektedir. Bu sınıfın öğrenci sayısı diğer bütün bölümlerden fazla olmasının sebep olduğu düşünülmektedir. Kalabalık bir öğrenci grubu ile dersler işlenmiştir. Ayrıca Kimya bölümünün laboratuvar çalışmaları peş peşe dört saat birleştirilerek yapılmıştı. Bu gruptan öğrencilerin öğretmeni başarısız bulma oranının %7 ile diğer bölümlerden daha yüksek olmasına sebep olduğu düşünülmektedir.

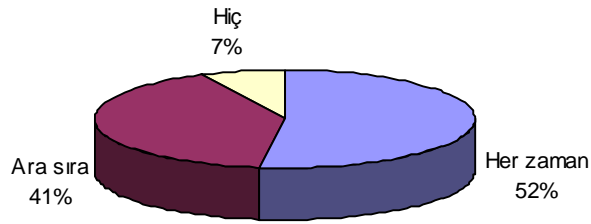
Tarih Bölümü

Biyoloji Bölümü

Kimya Bölümü

Şekil 2. Bölümlere göre sonuçların dağılımı

Dönem içerisinde bir ara sınav ve dönem sonunda da bir final sınavı yapılmıştır. Vize de farklı türlerden sorular soruldu finalde ise 4 seçenekli 40 adet sorudan oluşan bir test uygulandı. Sonuçlara göre başarı oranları Tablo.3'te görülmektedir. Genel başarı %86.2 civarındadır. Biyoloji ve Tarih Bölümlerinde %84.2, Kimya grubunda ise başarı %95.2 olarak elde edilmiştir. Bu sınavlar sonunda ağırlıklı notların 100 üzerinden 50'nin üzerinde olanlar başarılı sayılmıştır.

Tablo 3. TBK Dersini alan üç bölüme ait öğrencilerin başarı durumları

Bölümler	Başarısız/Başarılı	Sınıf Ortalaması	Başarı %
Biyoloji Bölümü	6/38	63	% 84.2
Tarih Bölümü	9/57	65	% 84.2
Kimya Bölümü	1/21	77	% 95.2
<i>Genel Başarı</i>	<i>16/116</i>	<i>~67</i>	<i>% 86.2</i>

Sınav sonuçlarından anlaşılan başarı dönem süresince öğrencilerin performansının izlenmesinde de gözlenmiştir. Fakat sınıf ortalamalarına bakıldığı zaman tatmin edici olmadığı düşünülebilir. Bunun daha yüksek çıkması sevindirici olacaktır. Bilgisayar derslerinin uygulamalı olması ve motivasyonun sürekli canlı tutulması gerekmektedir. Yapılan anket sonuçlarının ve yapılan gözlemlerin değerlendirilmesinden şu açıkça anlaşılmaktadır ki; öğretmenin tutum ve davranışlarını sürekli gözden geçirmesi ve geliştirmesi TBK derslerinde son derece etkili olmaktadır. Bilgisayar teknolojileri ile ve bilişim dünyasıyla tanışmanın ilk adımı olan TBK dersleri için öğretme teknikleri üzerinde özel düşünülmesi gerekmektedir. Derslerin yapılacağı laboratuvar ortamlarının sahip olduğu kısıtlı imkanların yanında, kısa sürede giderilemeyecek yetersizliklerin ortaya çıkaracağı olumsuzluğun üstesinden gelinmesi öğretici tutumundaki başarı ile ancak giderilebilir. İlle de ortak bir müfredatın oluşturulması gerekmez, ama deneyimlerin paylaşılması son derece yararlı olacaktır.

Kaynaklar

[1] <http://www.tbd.org.tr/> , <http://dergi.tbd.org.tr/> ve <http://turk.internet.com/>

[2] Başar, H. Sınıf Yönetimi, Pegem A Yay. Beşinci Bas. Ankara, 2001.

[3] Lemlech, J. K. Classroom Management, Longman Inc. Seconded. New York, 1988.